

Петко Р. Славейков

Шарени работи

Чорбаджийска правда. На един чорбаджия кравата проболо друга една крава на някого си селянина. Селянинът отива при чорбаджията и му разправя за тази работа така: „Чорбаджи, едно нещо станало, ама ша прощаваш, не се връща. Моята крава проболо твоята и намерих я умряла на мястото, какво ще правим сега? Аз ша река, дето ще ходим да са съдим, да са потъкним помежду си по-добре е, затуй кажи, какво ще ми земеш да ти платя?“ „Ще ми купиш друга една крава, хубава като мойта, и ще ми дадеш глоба за кръвнина 200 гроша“ – отсъдил чорбаджията. „Ама чакай, как рекох аз? – повтори селянинът. – Не е тъй. Твоята крава убила мойта крава и ако си право съдил, пада се да ми купиш друга крава, аз глоба ти не ща“ „Какво – рекъл чорбаджията, – мойта крава ли проболо твоята?“ „Хъ – реква селянинът, – тъй.“ „Ама ако е тъй – казва чорбаджият, – то тогаз друга работа, аз не съм длъжен да ти дам нищо, защото твоята крава трябвало да се отбие от пътя на мойта крава, нали я види, че е чорбаджийска, що ще да се вре у нея.“

Производството на името чорбаджи. Между народа се говори, че турците, като минали най-напред в Европа и превзели България, били толкоз мирни и справедливи, щото никакво насилство не възприемали да правят на народа; ами дето се случало да минат и да кондисат, толкоз само задължавали домакина да им направи една горчива чорба – *аджи чорба* – и тогаз, дето обикновено кондисвали, та го карали да им вари таз горчива чорба, наричали го чорба-аджи. Туй било за много време, додето тези чорба-аджии се възползували от званието си, приучили гостите си да ядат баници и млинове, а горчивата чорба я оставяли за народа. Та от туй останало на чорбаджиите името. Затуй има и пословица: „Доде чорбаджият не яде глаголи-он-го (горчива чорба ли е, какво е), агата баница не може да яде.“

От тази между народа приказка се вижда да е басня. Чорбаджия в еничарските оджаци наричали тогози, който им варял чорбата, и то било една почтена служба, която си имала белега – една голяма лъжица. От-после туй взело да се дава като почетно название на тези от българите, които се намервали на правителствена служба. Но любопитно е това, че правителството като унищожи еничарските оджаци и забрани за мюсюлманите злоупотребленията, които правяха те, този еничарски орден остана у българите и притежателите негови са и до днес притежатели и на еничарските насилия или зорбаджилъци. Затова и туй име днес по-право е да се произвежда от *зорба*, а не от чорба и да се казват *зорбаджии*, а не *чорбаджии*.

КРАЙ

Статията е публикувана във в. „Гайда“ през 1863 г.

Източник: Словото
Набиране: Боян Йоцов

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4141>]